

नेपाल आयल निगम लिमिटेड
आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम

स्तर : अधिकृत, सेवा : अप्राविधिक, समूह : लेखा, तह : ७, पद : उप प्रबन्धक (लेखा)

पाठ्यक्रम योजनालाई निम्नानुसारका दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या X अङ्क	समय
प्रथम	शासकीय व्यवस्था र विकास	१००	४०	विषयगत - छोटो उत्तर आउने प्रश्न	४ प्रश्न X ५ अङ्क = २०	३ घण्टा
				विषयगत - लामो उत्तर आउने प्रश्न	८ प्रश्न X १० अङ्क = ८०	
द्वितीय	सेवा, समूह सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत - छोटो उत्तर आउने प्रश्न	४ प्रश्न X ५ अङ्क = २०	३ घण्टा
				विषयगत - लामो उत्तर आउने प्रश्न	८ प्रश्न X १० अङ्क = ८०	

२. द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक	

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षामा सोधिने **प्रश्नसंख्या र अङ्कभार** यथासम्भव सम्बन्धित पत्र, विषयमा दिईए अनुसार हुनेछ ।
- विषयगत प्रश्नको हकमा एउटै प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।
- विषयगत प्रश्नमा प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नको उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका कानुन, ऐन, नियम, विनियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मितिभन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम स्वीकृत मिति :- २०८०/०८/११

प्रथम पत्र - शासकीय व्यवस्था र विकास

खण्ड (क) - (५० अङ्क)

(२ प्रश्न × ५ अङ्क र ४ प्रश्न × १० अङ्क)

१. शासकीय व्यवस्थाका विविध पक्षहरू

- १.१ नेपालको संवैधानिक विकास र नेपालको संविधान
- १.२ सरकारको कार्यक्षेत्र, राज्यका अङ्गहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार
- १.३ राज्यशक्तिको बाण्डफाण्ड, शक्ति पृथकीकरण र सन्तुलन
- १.४ लोकतान्त्रिक मूल्य मान्यता र नेपालमा यसको अवस्था
- १.५ संघीय शासन प्रणाली, अन्तर सरकार व्यवस्थापन र नेपालमा यसको अवस्था
- १.६ सार्वजनिक सेवाको अवधारणा, आधारभुत मान्यता, विशेषता र चुनौती
- १.७ सरकार तथा सार्वजनिक संस्थान र कम्पनीहरूबाट प्रवाह गरिने सेवाहरू, सेवा प्रवाहको वर्तमान अवस्था र चुनौती
- १.८ सेवा प्रवाहमा तटस्थता, प्रतिबद्धता, पारदर्शिता र उत्तरदायित्व
- १.९ सुशासन, नैतिकता, सदाचार र व्यवसायिकता
- १.१० सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधिको प्रयोग, सो को अवस्था, संभावना र चुनौती
- १.११ विद्युतीय शासन (E-Governance)
- १.१२ सामाजिक न्याय, सामाजिक सुरक्षा र सामाजिक समावेशीकरण
- १.१३ विद्युतीय अपराध (Cyber crime), मिलेमतो (Cartelling), एकाधिकार (Monopoly), भ्रष्टाचार र मुद्रा निर्मलीकरण (Money Laundering)

२. सार्वजनिक प्रशासन र व्यवस्थापन

- २.१ सार्वजनिक प्रशासनको अर्थ र उद्देश्य
- २.२ सार्वजनिक प्रशासनको वदलिंदो अवधारणा
- २.३ सार्वजनिक व्यवस्थापनमा मानव संशासन व्यवस्थापन
- २.४ व्यवस्थापनका सिद्धान्तहरू र यसका नवीनतम प्रवृत्तिहरू
- २.५ व्यवस्थापनका विविध पक्षहरू उत्प्रेरणा, मनोबल, नेतृत्व, निर्णय प्रकृया, संगठनात्मक व्यवहार, समूहकार्य, समूह गतिशीलता र कार्य संस्कृति
- २.६ संस्थागत सुशासन र सामाजिक उत्तरदायित्व
- २.७ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन, मूल्यांकन

खण्ड (ख) - (५०अङ्क)

(२ प्रश्न × ५ अङ्क र ४ प्रश्न × १० अङ्क)

३. विकास व्यवस्थापन

- ३.१ विकासको अवधारणा र यसका नवीनतम उपागमहरू
- ३.२ विकास साभेदारहरू र यिनको भूमिका
- ३.३ विकासका आयामहरू- मानव विकास, गरिबी निवारण, जलवायु परिवर्तन, लैंगिक सवाल, विश्वव्यापीकरण, आर्थिक उदारिकरण, समावेशी विकास, आर्थिक कुटनीति, वैदेशिक सहायता, विविधता व्यवस्थापन
- ३.४ नेपालमा योजनावद्ध विकास र चालु आवधिक योजना
- ३.५ योजना/परियोजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्यांकन
- ३.६ दिगो विकासको अवधारणा तथा नेपालमा दिगो विकासका प्रयास र चुनौती

नेपाल आयल निगम लिमिटेड

आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम

स्तर : अधिकृत, सेवा : अप्राविधिक, समूह : लेखा, तह : ७, पद : उप प्रबन्धक (लेखा)

३.७ विपद संवेदनशील विकास र हरित विकासको अवधारणा

४. सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन

- ४.१ नेपालको अर्थ व्यवस्थाको स्वरूप, प्रवृत्ति र विशेषताहरू
- ४.२ नेपालका आर्थिक विकासका पक्षहरू: कृषि, पर्यटन, पूर्वाधार, पर्यावरण संरक्षण, वैदेशिक रोजगारी, विप्रेषण
- ४.३ नेपालको वित्त नीति तथा मौद्रिक नीति
- ४.४ सार्वजनिक वित्तीय उत्तरदायित्व र जिम्मेवारी
- ४.५ बजेटको सैद्धान्तिक पक्ष तथा नेपालमा बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन
- ४.६ सार्वजनिक संस्थानहरूमा स्रोत परिचालनको अवस्था र चुनौती
- ४.७ विश्व बैंक, एशियाली विकास बैंक, एशियाली पूर्वाधार लगानी बैंक (AIIB) र नेपाल
- ४.८ संयुक्त राष्ट्र संघ (UNO), विश्व व्यापार संगठन (WTO), युरोपियन युनियन EU), सार्क (SAARC), क्षेत्रीय व्यापार प्रणाली - SAFTA, BIMSTEC
- ४.९ तेल निर्यात गर्ने राष्ट्रहरूको संगठन (OPEC) र पेट्रोलियम पदार्थको अन्तर्राष्ट्रिय बजार
- ४.१० भूपरिवेष्टित र अति कम विकसित मुलुकको अधिकार

द्वितीय पत्र - सेवा सम्बन्धी

खण्ड (क) - (५० अङ्क)

(२ प्रश्न × ५ अङ्क र ४ प्रश्न × १० अङ्क)

१. **लेखा र लेखा प्रणाली सम्बन्धी आधारभूत अवधारणा**
 - १.१ लेखाको अवधारणा, आधारभूत तत्व, उद्देश्य र सिद्धान्तहरू
 - १.२ लेखा प्रणालीको परिचय र प्रकार
 - १.३ नेपाल सरकारको लेखा प्रणाली, सार्वजनिक क्षेत्रमा प्रयोग गरिने लेखा प्रणाली: नगदमा आधारीत लेखा प्रणाली, प्रोदभावी लेखा प्रणाली, प्रतिबद्धता लेखा प्रणाली, कोष लेखा प्रणाली तथा बजेट लेखा प्रणाली -अर्थ आवश्यकता र उपयोगको अवस्था
 - १.४ शाखागत लेखापालन र विभागीय लेखापालन
 - १.५ सार्वजनिक सम्पती, निर्माण, धरौटी लेखा तथा जिन्सी लेखा
 - १.६ उत्तरदायित्व लेखा प्रणालीको अवयव, आवश्यकता र परिणाममुखी व्यवस्थापन प्रणाली
 - १.७ वित्तीय, लागत तथा व्यवस्थापकीय लेखा प्रणालीको आवश्यकता, महत्व, उपादेयता
 - १.८ पुंजीगत (Capital) तथा आयगत (Revenue) खर्च सम्बन्धी अवधारणा
 - १.९ नेपालको सार्वजनिक खरिद प्रणाली र यसको वर्तमान अवस्था
 - १.१० संगठित संस्थाहरूको आर्थिक कारोवार : परिचय, विशेषता, कारोवार विश्लेषण, प्रारम्भिक लेखाङ्कन, खातामा प्रविष्टि र प्रतिवेदन सम्बन्धी व्यवस्था
 - १.११ लेखाप्रणालीका विविध क्षेत्र : वित्तीय लेखांकन, व्यवस्थापन लेखांकन, लागत लेखांकन, आम्दानी लेखांकन, जिम्मेवारी लेखांकन
२. **लेखा अभिलेख**
 - २.१ लेखाङ्कन समिकरण तथा लेखाहरूको वर्गीकरण
 - २.२ खाता सूची (Charts of Accounts) तथा राजस्व व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (RMIS)
 - २.३ नाफा नोक्सान हिसाब, सन्तुलन परीक्षण (Trial Balance) को अर्थ, विशेषता र उद्देश्य तथा सन्तुलन परीक्षण तयार पार्ने विधि, संतुलन परीक्षणमा हिसाब नमिल्ने कारणहरू र मिलाउने तरिका
 - २.४ बैंक हिसाब मिलान विवरण (Bank Reconciliation Statement): अर्थ, उद्देश्य र महत्व तथा मौज्जात फरक पर्नाका कारण, मिलानका तरिका
 - २.५ लेखा अभिलेखमा देखिने त्रुटी तथा सुधार गर्ने तरिका
 - २.६ विभिन्न आवधिक आर्थिक तथा वित्तीय प्रतिवेदन,सो सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था, प्रतिवेदन तयार गर्ने विधि, प्रकृया र प्रतिवेदन प्रस्तुतीकरण
 - २.७ विनिमय पत्र र प्रतिज्ञा पत्र
३. **आर्थिक विवरण र लेखांकन नीति**
 - ३.१ लेखांकन अभिलेख प्रवाह
 - ३.२ आर्थिक कारोवारको विश्लेषण र लेखांकनका चरण
 - ३.३ प्रारम्भिक लेखांकन र खातामा प्रविष्टि
 - ३.४ शेयर पूजीमा भएको परिवर्तन
 - ३.५ आधारभूत वित्तीय विवरणहरूको तयारी
 - ३.६ आर्थिक विवरण

नेपाल आयल निगम लिमिटेड

आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम

स्तर : अधिकृत, सेवा : अप्राविधिक, समूह : लेखा, तह : ७, पद : उप प्रबन्धक (लेखा)

- ३.६.१ आय तथा व्यय विवरण (Income & Expenditure Statement)
- ३.६.२ बासलात (Balance Sheet)
- ३.६.३ नगद प्रवाह विवरण (Cash Flow Statement)
- ३.६.४ फण्ड प्रवाह विवरण (Fund Flow Statement)
- ३.६.५ Pro active Disclosure
- ३.७ वित्तीय/आर्थिक विश्लेषण
 - ३.७.१ Liquidity Ratios
 - ३.७.२ Profitability ratios
 - ३.७.३ Activity Ratios
 - ३.७.४ Leverage Ratios
 - ३.७.५ Productivity Ratios
- ३.८ लेखांकन नीति
 - ३.८.१ ह्रास कट्टी (Depreciations)
 - ३.८.२ बक्यौता व्यवस्थापन (Debtors management)
 - ३.८.३ खरीद व्यवस्थापन (Procurement management)
 - ३.८.४ जिन्सी खर्च र मुल्यांकन (Inventory expenses and evaluation)
 - ३.८.५ चालु पूंजी व्यवस्थापन (Working capital management)
- ३.९ लेखांकन समायोजन (Accounting adjustments) - Accruals and Outstanding - Prepaid Expenses - Reconciliation of Accounts – Adjustments

४. वित्तीय जवाफदेहिता (Fiscal accountability system)

- ४.१ सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनमा सदाचार र आध्यात्मिकता (Spiritualism)
- ४.२ सार्वजनिक कोषको प्रयोगमा नैतिकता र नैतिकताका सवाल (Ethical issues)
- ४.३ भ्रष्टाचार र भ्रष्टाचार नियन्त्रणका चुनौती
- ४.४ सार्वजनिक जवाफदेहिता, पारदर्शिता र खुला सरकार
- ४.५ नेपालको सार्वजनिक जवाफदेहिता संयन्त्र

५. लेखामान सम्बन्धी सामान्य जानकारी

- ५.१ लेखामानको अर्थ आवश्यकता महत्व र उपादेयता
- ५.२ नेपाल लेखामान (NAS)
- ५.३ नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मान (NFRS)
- ५.४ अन्तरराष्ट्रिय वित्तीय प्रतिवेदन प्रणाली (IFRS)
- ५.५ नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS)

खण्ड (ख) - (५० अङ्क)

(२ प्रश्न × ५ अङ्क र ४ प्रश्न × १० अङ्क)

६. आर्थिक प्रशासन

- ६.१ आर्थिक प्रशासनको अर्थ, क्षेत्र र प्रमुख कार्यहरू
- ६.२ आर्थिक अनुशासन र वित्तीय व्यवस्थापन
- ६.३ बजेटको अर्थ, सिद्धान्त, प्रकार र महत्व
- ६.४ बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियन्त्रण
- ६.५ वित्तीय योजना (Financial planning)

नेपाल आयल निगम लिमिटेड

आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम

स्तर : अधिकृत, सेवा : अप्राविधिक, समूह : लेखा, तह : ७, पद : उप प्रबन्धक (लेखा)

६.६ एकल खाता कोष : परिचय, उद्देश्य, विषेशता तथा महत्व

६.७ कर : सिद्धान्त, प्रकार तथा महत्व

७. सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन

७.१ सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनका अवयवहरू र नवीन प्रयोग

७.२ नीति, योजना र कार्यक्रमका विविध पक्ष र नेपालमा यसको प्रयोग

७.३ सार्वजनिक खर्च, सार्वजनिक आय र सार्वजनिक ऋण

७.४ संयुक्त लगानी वित्त व्यवस्थापन

७.५ नेपालमा पूंजीवजारको अवस्था

७.६ वित्तीय संधिधता- नेपालको तीन तहका सरकारका आम्दानी, खर्च तथा श्रोत परिचालन सम्बन्धी व्यवस्था, अवसर तथा चुनौती

७.७ सार्वजनिक लेखा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

७.८ नेपाल राष्ट्र बैंक, बीमा समिति, नेपाल धितोपत्र बोर्ड, नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट संस्था, नेपाल लेखामान र लेखापरीक्षणमान बोर्डको भूमिका

७.९ नेपाल आयल निगमको आम्दानी, खर्च, राजस्व, अनुदान, बजेट तर्जुमा, निकास, प्रतिवेदन, नियन्त्रण, अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी व्यवस्था र सो मा सूचना प्रविधिको प्रयोग र चुनौती

८. वैदेशिक सहायतामा संचालित आयोजनाको वित्तीय व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यवस्था

८.१ वैदेशिक सहायता (ऋण तथा अनुदान) मा संचालित कार्यक्रम तथा आयोजनाको कार्यक्रम तथा क्रियाकलाप निर्धारण तथा तर्जुमा प्रकृया

८.२ कार्यक्रम तथा आयोजनामा वैदेशिक सहायता प्राप्त गर्ने चरणहरू तथा कार्यान्वयन गर्दा ध्यान दिनुपर्ने पक्ष

८.३ वैदेशिक सहायताको प्रकार, भुक्तानी, लेखांकन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्ने प्रावधान

८.४ वैदेशिक सहायताका आयोजनाहरूमा कोषपूर्ति कोष (Imprest Fund) तथा डेजीग्नेटेड कोष (Designated Fund), सोधभर्ना तथा कोषपूर्ति (Reimbursement and Replenishment), शोधन भौचर (Disbursement Voucher) सम्बन्धी प्रावधान, आवश्यकता, परिचालन र नेपालमा यसको कार्यान्वयनको अवस्था

८.५ वैदेशिक सहायता प्रदान गर्ने द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय अन्तर्राष्ट्रिय विकास तथा वित्तीय र द्विपक्षीय संस्था - विश्व बैंक, एशियाली विकास बैंक, युरोपियन यूनियन, अमेरिकी सहयोग नियोग, जापान, अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय संस्था र अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषको वैदेशिक सहयोग सम्बन्धी भूमिका र कार्यान्वयन स्थिति

९. लेखा परीक्षण तथा नियन्त्रण

९.१ लेखापरीक्षणको परिचय, उद्देश्य, आधारभूत सिद्धान्त, प्रकार र महत्व

९.२ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली र यसका तरीका

९.३ कार्यमूलक लेखा परीक्षण, व्यवस्थापन लेखा परीक्षण, कर लेखा परीक्षण, प्राविधिक परीक्षण

९.४ बेरुजुको प्रकार, प्रवृत्ति, बेरुजु फल्ल्यौट र वित्तीय जोखिम (Fiduciary Risk) न्यूनिकरण तथा आर्थिक अनुशासनमा लेखा परीक्षणको भूमिका

नेपाल आयल निगम लिमिटेड
आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम

स्तर : अधिकृत, सेवा : अप्राविधिक, समूह : लेखा, तह : ७, पद : उप प्रबन्धक (लेखा)

- ९.५ सरकारी स्वामित्वका संगठित संस्थाको लेखापरीक्षण व्यवस्था
- ९.६ सङ्गठित संस्थाको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन प्रणाली र प्रतिवेदनको पारदर्शिता तथा संस्थाको वित्तीय सुशासनमा परेको प्रभाव
- ९.७ लेखापरीक्षण तथा सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक तथा जनलेखापरीक्षण (Social and Public Audit) र सार्वजनिक सुनुवाई (Public Hearing) को सम्बन्ध र आवश्यकता
- ९.८ नेपाल लेखा परीक्षणमान - NSA 200, 210, 230, 240, 300, 320, 550 & 580)
- ९.९ लेखापरीक्षण सम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरु- महालेखा परीक्षक, ICAN, INTOSAI, ASOSAI

१०. सम्बद्ध कानूनहरु

- १०.१ नेपालको संविधान
- १०.२ नेपाल आयल निगम लिमिटेड प्रबन्धपत्र तथा नियमावली
- १०.३ नेपाल आयल निगम लिमिटेडको आर्थिक प्रशासन तथा खरीद सम्बन्धी विनियमावली, २०६४
- १०.४ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४
- १०.५ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७
- १०.६ आयकर ऐन, २०५८ तथा आयकर नियमावली, २०५९
- १०.७ मुल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ तथा मुल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३
- १०.८ लेखा परीक्षण ऐन, २०७५
- १०.९ नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८
- १०.१० बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३
- १०.११ कम्पनी ऐन, २०६३
- १०.१२ स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४
- १०.१३ सुशासन (व्यवस्थापन तथा संचालन) ऐन, २०६४
- १०.१४ अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४
- १०.१५ श्रम ऐन, २०७४
- १०.१६ बोनस ऐन, २०३०
- १०.१७ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९